

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa, 26. XI. 2014

II.518.41.2014.KSz

Pan

Cezary Grabarczyk

Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

W nawiązaniu do zagadnień poruszonych podczas naszej rozmowy w dniu 6 listopada b.r. proszę uprzejmie Pana Ministra o rozważenie podjęcia działań w sprawach, które były już przedmiotem moich wystąpień.

I. Wielokrotnie wskazywałam w wystąpieniach - także na forum Parlamentu - na pilną potrzebę nowelizacji ustawy o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw, bowiem obecne unormowania nie zapewniają realnej pomocy ofiarom przestępstw.

Rezultatem moich działań są podjęte w Senacie prace legislacyjne, nad projektem zmiany ustawy o państwowej kompensacie, które trwają od kilku miesięcy. Proszę zatem Pana Ministra o wsparcie moich postulatów przedkładanych Panu Marszałkowi Senatu i Przewodniczącemu Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji tak, by ostateczne unormowania ustawy zapewniały realną pomoc ofiarom przestępstw. W tym kontekście kieruję również prośbę do Pana Ministra o zabezpieczenie niewykorzystanych dotąd funduszy przeznaczonych tytułem kompensat państwowych dla ofiar przestępstw w taki sposób, by mogły zostać one skutecznie spożytkowane po wejściu w życie znowelizowanej ustawy.

II. Wielokrotnie zwracałam uwagę na konieczność stworzenia szerszych mechanizmów korzystania z mediacji oraz profesjonalizację usług mediacyjnych w sprawach cywilnych i karnych.

Wskazywałam na potrzebę: umożliwienia skierowania sprawy do mediacji przed wydaniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów, zainicjowania prac legislacyjnych nad ustawą o zawodzie mediatora, analogiczną do ustawy o zawodzie kuratora, wprowadzenia mediacji na etapie wykonywania kary pozbawienia wolności, jak również obowiązku szkoleń dla mediatorów oraz okresowej ich oceny. Pragnę ponadto zauważyć, iż przedmiotem mojego wystąpienia była również kwestia dotycząca braku przepisów regulujących możliwość zwolnienia z kosztów mediacji strony postępowania cywilnego, które znajdują się w trudnej sytuacji materialnej.

III. Na uwagę zasługuje nierozwiązany dotychczas problem dotyczący nieodpłatnej pomocy prawnej dla ubogich. Pragnę podkreślić, iż od 2004 r. Rzecznicy Praw Obywatelskich wskazywali Ministrom Sprawiedliwości na potrzebę gruntownej reformy systemu udzielania pomocy prawnej najuboższym. W 2013 r. zwróciłam się do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o podjęcie odpowiednich działań legislacyjnych. W odpowiedzi poinformowano mnie, iż cyt: „ponownie wszczęto prace koncepcyjne w zakresie przygotowania projektu regulacji wdrażającej system nieodpłatnej pomocy prawnej i oszacowania skutków finansowych wprowadzenia jej w życie”. Dotychczas jednak nie powzięto żadnych realnych działań legislacyjnych w tej materii.

IV. Pragnę także zwrócić uwagę Pana Ministra na problem dotyczący braku dostępu do pomocy prawnej z urzędu osoby zatrzymanej w trybie art. 244 Kodeksu postępowania karnego.

Zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka osoba podejrzana musi mieć zapewniony dostęp do pomocy prawnej już w momencie zatrzymania. W podobnym tonie wypowiedział się również Sąd Najwyższy, stwierdzając, że już pierwsza czynność organów postępowania skierowana na ściganie określonej osoby, czyni ją podmiotem prawa do obrony – nie zaś formalne przedstawienie zarzutu popełnienia przestępstwa (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 9 lutego 2004 r., sygn. akt V KK 194/03, OSNKW 2004/4/42). Jednakże, na mocy obecnie obowiązującego przepisu art. 244 K.p.k., osoba podejrzana nie ma w praktyce możliwości złożenia skutecznego wniosku o wyznaczenie adwokata z urzędu w sytuacji, w której nie stać

jej na poniesienie kosztów związanych z prawem do obrony. Wydaje się, iż regulacja ta przeczy zasadzie sprawiedliwego postępowania przeciwko osobie pozbawionej wolności, zgodnie z którą osoba ta powinna uzyskać pełen zakres usług prawnych: możliwość omówienia sprawy, przygotowania linii obrony, zebranie dowodów, przygotowanie do przesłuchania etc.

W załączeniu, przesyłam kopie wystąpień dotyczących przedstawionych zagadnień i proszę uprzejmie Pana Ministra o wsparcie zawartych w nich postulatów.

Łożys wyprawy szembur

Żenke Hips

Załączniki:

- 14 wystąpień dot. kompensaty państwowej.
- 5 wystąpień dot. mediacji.
- 1 wystąpienie dot. nieodpłatnej pomocy prawnej.
- 1 wystąpienie dot. braku dostępu do pomocy prawnej z urzędu osoby zatrzymanej w trybie art. 244 K.p.k.